

COUPRY

DIGITAAL

Ministerie van Economische Zaken en
Klimaat
T.a.v. de heer E. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

mr. N.R. Geerts-Zandveld
advocaat
06 28519801
geerts@coupry.nl

Datum: 14 juni 2018
Onderwerp: Reactie consultatie Experimenten AMvB Elektriciteitswet
1998 en Gaswet

Ons kenmerk: 14343
Uw kenmerk:

Geachte heer Wiebes,

In bovengenoemde kwestie heeft Energie-Nederland zich tot mij gewend met het verzoek om namens haar een reactie in te dienen. Deze brief dient als zodanig aangemerkt te worden.

Per 15 mei 2018 heeft u de internetconsultatie gepubliceerd inzake de Experimenten AMvB, verder te noemen de voorliggende AMvB. Tot en met 15 juni 2018 kan een reactie op deze consultatie ingediend worden. Door middel van deze brief maakt Energie-Nederland tijdig gebruik van deze mogelijkheid.

Inleiding

Op grond van de Wet Voortgang Energietransitie, verder te noemen VET, is de experimenteerimte ten opzichte van het vigerende Besluit experimenten decentrale duurzame elektriciteitsopwekking aanzienlijk verbreed. Energie-Nederland is een voorstander van verbreding van de mogelijkheden om in het kader van de energietransitie te experimenteren. In die zin steunt Energie-Nederland de voorliggende AMvB.

Hoewel Energie-Nederland de wens tot verruiming erkent, ziet zij echter ook risico's in een te verstrekkende uitbreiding van de mogelijkheden tot experimenteren. Een groot deel van de (nieuwe) mogelijkheden tot ontheffing van de wet ziet immers op wettelijke bepalingen omtrent consumentenbescherming. Daar dient omzichtig mee omgegaan te worden.

De wens tot verruiming ziet met name op de energietransitie. Voorkomen dient te worden, dat vervulling van deze wens de balans in het energiesysteem, de betaalbaarheid, de

COUPRY

veiligheid en de leveringszekerheid nu en in de toekomst ten nadele beïnvloedt. Naar de mening van Energie-Nederland dienen deze publieke belangen voorafgaand aan de ontheffing dan ook niet in enge zin maar in brede zin getoetst te worden. Energie-Nederland bedoelt daarmee, dat alleen toetsen of sprake is van een *aanwijzing*, dat deze publieke belangen worden aangetast, zoals genoemd in artikel 8 sub d en e, onvoldoende is. Immers, experimenten zijn niet alleen van invloed op het energiesysteem van de deelnemers. Een experiment kan ook van invloed zijn op het gehele energiesysteem.

Een bredere toetsing zou opgenomen kunnen worden in een nieuw lid 4 bij artikel 2 van de voorliggende AMvB. Dit nieuwe lid zou als volgt kunnen luiden:

Een ontheffing als bedoeld in het eerste lid wordt alleen verstrekt indien de aanvrager met een redelijke mate van zekerheid aantoont, dat de publieke belangen van betaalbaarheid, veiligheid en leveringszekerheid van het gehele energiesysteem niet negatief worden beïnvloed.

Voorts dient voorkomen te worden dat een experiment gericht is op een sub optimale oplossing die de markt voor de niet-deelnemers verstoort of dat een experiment gericht is op een gekunstelde oplossing. Dit kan (op langere termijn) invloed hebben op de betaalbaarheid, veiligheid en leveringszekerheid.

Een voorbeeld van een gekunstelde oplossing is om een netbeheerder in het kader van een experiment een ontheffing te verlenen van (een deel van) zijn wettelijke taken of een netbeheerder toe te staan te produceren, leveren of handelen. Een netbeheerder is een monopolist, die bovendien onafhankelijk dient te zijn. Dit is nu juist de reden waarom de uitoefening van zijn wettelijke taken minutieus in de wet is geregeld en waarom hij of met hem in een groep verbonden ondernemingen zich verre dienen te houden van de productie, levering en handel in energie. Het gaat hier om de kern van het onafhankelijke netbeheer. Ontheffing van die weloverwogen regelgeving ter bescherming van de afnemers brengt risico's voor die afnemers en met zich mee.

Inhoudelijke opmerkingen

Marktpartijen

Op verschillende plaatsen in de Toelichting wordt gesproken over 'marktpartijen'. Een duidelijke omschrijving van dit begrip ontbreekt echter. Energie-Nederland pleit voor een duidelijke omschrijving van dit begrip. Daartoe zou aan hoofdstuk 2.2 van de Toelichting de volgende onderstreepte aanpassing toegevoegd kunnen worden.

COUPRY

Met dit besluit is ervoor gekozen alle marktpartijen op de energiemarkt de mogelijkheid te bieden voor het doen van experimenten. De energietransitie raakt immers veel spelers op de elektriciteits- en gasmarkt en de transitieopgave is breed. De verwachting is dat door meer partijen de kans te geven te experimenteren ervaring wordt opgedaan met de vraagstukken rondom de energietransitie. Daarbij blijft het verbod van artikel 10b, waarbij het voor groepsmaatschappijen van netbeheerders verboden is te produceren, handelen en leveren uiteraard nog steeds van toepassing. In afwijking van dat artikel is immers niet voorzien. Het is op voorhand niet precies duidelijk welke aanvragen voor experimenten verwacht kunnen worden. Dit geldt met name voor gas. Maar uit contacten met netbeheerders en leveranciers wordt verwacht dat zij in ieder geval geïnteresseerd zijn om gebruik te maken van de mogelijkheid te experimenteren. Daarnaast zullen andere partijen wellicht de marktrol van aggregator als intermediair tussen afnemers en netbeheerders of handelspartijen willen testen.

Dynamische nettarieven (artikel 2 lid 1 sub b)

Op grond van artikel 2 lid 1 sub b van de voorliggende AMvB is het onder meer mogelijk een ontheffing te vragen van de verschillende bepalingen inzake de tarieven van diverse taken van de netbeheerders, zoals het aansluittarief (artikel 28 Elektriciteitswet), het transporttarief (artikel 29 Elektriciteitswet), het meettarief (artikel 30a Elektriciteitswet) en het systeemdienstentarium (artikel 40 Elektriciteitswet). Deze ontheffing kan door eenieder worden aangevraagd.

Energie-Nederland verbaast zich over deze algemene mogelijkheid tot ontheffing. Immers de tarieven, waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd, hebben betrekking op wettelijke taken van de netbeheerder zoals opgenomen in artikel 16 e.v. Elektriciteitswet. Een ontheffing van de artikelen met betrekking tot de tarieven zou derhalve impliceren, dat eenieder in het kader van een experiment andere dan de gereguleerde tarieven kan vaststellen voor deze taken van de netbeheerder. Dit strookt niet met de inkomstenregulering, zoals vastgelegd in de Elektriciteitswet. Een ontheffing daarvan is niet opgenomen in de voorliggende AMvB. Kan de Minister hieromtrent een nadere toelichting verstrekken?

Voorts is op grond van het huidige artikel 16 lid 3 Elektriciteitswet het anderen dan de desbetreffende netbeheerder verboden een taak uit te voeren als bedoeld in het eerste of tweede lid van dat artikel. Met de invoering van VET vervalt lid 3. Dit betekent, dat na implementatie van VET ook anderen dan de netbeheerder de wettelijke taken van de netbeheerders mogen uitvoeren en afwijking van de gereguleerde tarieven in het kader van een experiment kunnen aanvragen.

COUPRY

Energie-Nederland wijst daarbij op het risico, dat dynamische nettarieven mogelijk contrair werken aan flexibele leveringstarieven. Het product flexibiliteit is een dienst, die de markt aanbiedt. Dynamische nettarieven beperken de mogelijkheid tot verdere ontwikkeling van de flexmarkt. Dynamische nettarieven zouden derhalve een sub optimale oplossing bieden, daar waar flexibele leveringstarieven eenvoudiger te bewerkstelligen zijn en de flexmarkt bovendien positief kunnen beïnvloeden.

Voorts staat in hoofdstuk 1.4.2 op blz. 3/4 als veronderstelling opgenomen, dat er mogelijk experimenten komen met meer flexibele tarieven voor zowel de levering als voor de capaciteitsbelasting ten einde meer flexibiliteit te creëren. Resultaten van eerdere experimenten laten echter zien, dat kleinverbruikers hier geen gebruik van maken.

Als tweede voorbeeld van meer dynamiek wordt in datzelfde hoofdstuk, maar ook in hoofdstuk 2.1.4 op blz. 7 verwezen naar de mogelijke marktrol van een aggregator om bij hoge of lage prijzen afnemers via de slimme meter respectievelijk meer te laten terug leveren of meer te laten afnemen. Daar is naar de mening van Energie-Nederland geen experiment met prijzen voor nodig. Evenmin is hier een slimme meter voor nodig. Dit is ook nu al mogelijk via vraagsturing vanuit bijvoorbeeld de programmaverantwoordelijke.

Uit hoofdstuk 2.1.5 van de Toelichting op de voorliggende AMvB blijkt, dat netbeheerders een ontheffing kunnen aanvragen ten behoeve van tarieven voor experimenten. Indien sprake is van afwijkende tarieven dan dienen deze tarieven naar de mening van Energie-Nederland in tegenstelling tot de reguliere tarieven ook door de netbeheerder geïnd te worden. Het is voor de individuele leveranciers onmogelijk om bij de inning van de nettarieven op grond van het marktmodel rekening te houden met afwijkende tarieven. Energie-Nederland verzoekt om een expliciete bepaling hieromtrent.

Voorwaarden ontheffing (artikel 2 lid 2)

In artikel 2 lid 2 van de voorliggende AMvB staan voorwaarden opgesomd, waaraan een ontheffing op grond van artikel 2 lid 1 sub a van de voorliggende AMvB dient te voldoen. Deze ontheffing is alleen mogelijk voor verenigingen en coöperaties. Dergelijke projecten, waarbij de gehele energievoorziening (productie, levering en transport) in één hand is, is alleen mogelijk als het project minder dan 5000 aansluitingen omvat (lid 2 sub a).

In de Toelichting staat expliciet vermeld, dat de voorliggende AMvB uitgaat van het huidige marktmodel, waarbij netbeheer enerzijds en de productie, levering en handel anderzijds strikt gescheiden zijn. Voorts staat in hoofdstuk 1.4.3 van de Toelichting vermeld, dat door

COUPRY

technologische ontwikkeling burgers (mede)eigenaar kunnen worden van en controle kunnen krijgen over hun energievoorziening, de zo genoemde energie-democratie. Dit is de basis voor de ontheffing op grond van artikel 2 lid 1 sub a en de daarbij behorende voorwaarden in lid 2.

Naar de mening van Energie-Nederland dient in dat kader voorkomen te worden, dat de verenigingen of coöperaties, die deze ontheffing kunnen aanvragen, speelbal worden van grote partijen.

Om die reden en in het kader van het verbod uit artikel 10b zou bij deze experimenten niet alleen de (in)directe invloed van leveranciers (artikel 2 lid 2 sub d) uitgesloten moeten zijn, maar ook de (in)directe invloed van netbeheerders en netwerkbedrijven.

Voorwaarden ontheffing (artikel 2 lid 3)

In artikel 2 lid 3 van de voorliggende AMvB staan voorwaarden opgesomd, waaraan een ontheffing op grond van artikel 2 lid 1 sub b van de voorliggende AMvB dient te voldoen. Voor dergelijke projecten kan aan iedereen een ontheffing verleend worden mits de productie, levering en handel gescheiden blijven van het netbeheer. Naar de mening van Energie-Nederland betekent dit, dat netbeheerders en met netbeheerders in een groep verbonden bedrijven geen beroep kunnen doen op deze mogelijkheid tot ontheffing. Kan de Minister deze veronderstelling bevestigen?

Bovendien vraagt Energie-Nederland zich af of binnen dergelijke projecten wel meer elektriciteit geproduceerd mag worden dan redelijkerwijs noodzakelijk is voor de energievoorziening van de aangeslotenen. Immers de aanvullende bepalingen sub b, c en d van lid 2 staan hier niet genoemd.

Consumentenbescherming (artikel 8)

Op grond van artikel 8 sub e 2° weigert de Minister de aanvraag om een vergunning indien er aanwijzingen zijn dat het project onvoldoende waarborgen biedt voor de bescherming van consumenten. Er worden echter geen voorwaarden gesteld aan de wijze waarop de aanvrager bepaalde belangen borgt. De aanvrager hoeft alleen aan te tonen dat in voldoende mate met die belangen rekening is gehouden. Uit hoofdstuk 1.4 van de Toelichting bij de voorliggende AMvB blijkt vervolgens, dat daarvoor voldoende concreet wordt omschreven welke voorzieningen worden getroffen. Dit is naar de mening van Energie-Nederland echter een te vage omschrijving die bovendien te weinig wordt onderbouwd gezien het belang dat ermee is gediend: bescherming van de consument.

COUPRY

Tot slot is naar de mening van Energie-Nederland ten gevolge van de drie ontkenningen sub j onduidelijk wat hier wordt bedoeld. Er staat: dat de Minister een ontheffing weigert te verlenen indien *derden die geen aanvrager van een ontheffing zijn niet de mogelijkheid hebben om niet aan het project mee te doen*. Deze bepaling verdient verduidelijking.

Termijn (artikel 14)

Op grond van artikel 14 lid 1 van de voorliggende AMvB verleent de Minister een ontheffing voor de minimale termijn die nodig is voor het project en die in ieder geval niet langer is dan tien jaar. Energie-Nederland mist de onderbouwing van die tien jaar.

Op grond van artikel 14 lid 2 van de voorliggende AMvB kan de Minister de termijn van een experiment verlengen tot een redelijke termijn langer dan tien jaar. Op grond van sub b is dat mogelijk indien het project voorziet in de aanschaf van goederen waarvoor een afschrijvingstermijn tegen economische waarde geldt die langer is dan tien jaar. Energie-Nederland merkt op, dat deze uitzondering beperkt dient te worden in tijd. Het is heel goed mogelijk, dat er activa worden aangeschaft waarvoor de afschrijvingstermijn 40 jaar of langer is. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat een experiment 40 jaar of langer wordt voortgezet omdat de afschrijvingstermijn nog niet is bereikt.

Monitoring (artikel 15)

Op grond van artikel 9 van de voorliggende AMvB kan de Minister een ontheffing wijzigen, nieuwe voorschriften en beperkingen aan een ontheffing verbinden of een ontheffing intrekken. Onduidelijk is hoe de Minister ter ore komt, dat één of meer van de criteria van artikel 9 van de voorliggende AMvB is voldaan. Er is immers geen verplichte monitoring of verslaglegging *gedurende* de termijn van de ontheffing opgenomen. Op grond van artikel 15 lid 2 van de voorliggende AMvB is de houder van de ontheffing slechts gehouden om binnen een maand *na afloop* van de ontheffing verslag te doen over de resultaten van het project.

Op grond van artikel 14 lid 1 van de voorliggende AMvB verleent de Minister een ontheffing voor de minimale termijn die nodig is voor het project. Maar die termijn kan tien jaar zijn. Sterker nog, op grond van artikel 14 lid 2 van de voorliggende AMvB kan de termijn onder voorwaarden worden verlengd tot een redelijke termijn langer dan 10 jaar. Een verslag over het project na tien jaar en één maand of nog later is naar de mening van Energie-Nederland onvoldoende om een project te monitoren.

Op grond van artikel 15 lid 1 van de voorliggende AMvB *kan* de Minister bepalen op welke momenten *gedurende* de looptijd en na afloop van het project een verslag van het project wordt vastgelegd. Gezien de lange looptijd van een project is het naar de mening van

COUPRY

Energie-Nederland noodzakelijk, dat er *gedurende* de looptijd een bepaalde mate van monitoring plaatsvindt, bijvoorbeeld door een verplichte jaarlijkse verslaglegging. Op die manier kan tijdig bewaakt worden of aan alle criteria van de ontheffing wordt voldaan.

Uiteraard is Energie-Nederland bereid een nadere toelichting te geven op al hetgeen hiervoor is aangeven.

Uw reactie zie ik met belangstelling tegemoet.

Vriendelijke groet,

Nynke Geerts-Zandveld